

همدان

(۵)

شاه گفت حکم چنانچه خواهی به یهودیها بنویس و به مهر من برسان معمولی مملکت این بود که هر کس نمیتوانست در مقابل چنین حکمی که به اسم شاه صادر شده و بمهراو رسیده بود مقامت کند بعد بی درنگ دبیران را خواسته و گفت حکمی به یهودیها و بزرگان و حکام ولایت که تابع شاه و از هند تا حبشه بودند بنویسد این حکم را بر زبانها و خطوط مختلف نوشته تا در ایالات بتوانند بخوانند .

احکام را چابک سواران که به اسبهای ممتاز و قاطر سوار بودند حرکت میدادند و به ایالات مختلف رسانده و یهودیها انتقام خود را از دشمنانشان کشیدند و عده زیادی از آنها را در شوش کشتند. چنانچه در بالا گفته شد اصل این واقعه در شوش اتفاق افتاده ولی فوت استرمر د خا معلوم نیست در چه تاریخی و در کدام شهر اتفاق افتاده آیا این دو نفر در همدان مرده اند و در اینجا دفن شده یا در جای دیگر مدفونند یا یهودیان همدان برای بقای تمام آنها و بمنظور ماندن این قصه قبری در همدان برای آنها ساخته اند بهر حال این مقبره تازه ساز بنظر میرسد و شاید پس از انقلاب اخیر همدان که در دوره صفویه اتفاق افتاده و این شهر بکلی خراب شد پس از آبادی جدید یهودیان همدان این بقعه را ساخته و بیادگار گذاردند بهر تقدیر

واقعه‌ای که اینجا مورد گفتگوست که تقریباً در ۷۹ سال قبل در زمان سلطنت مظفرالدین شاه قاجار در همدان اتفاق افتاده واقعه مزبور اینست که در این بقعه قندیلی از سقف بر روی قبر استرمردخا آویخته بود و کسی نمیدانست در این قندیل چیست و چون مثال آن قندیلها در ایران بسیار است کسی به او توجه نداشت در آن تاریخ سیاحی بهمدان آمده و در موقع زیارت بقعه قندیل مزبور جلب توجه او را کرد خادم تبصره را که یکی از یهودیان همدان بود و اغلب در بقعه بیتوته میکرد فریفته و مبلغی به او و وعده کرد که پس از تسلیم قندیل مبلغی به او بپردازد.

شخص یهودی چوبدستی ترتیب داده قندیل را پائین آورد و در موقع عمل پایش شکست ولی موفق شد قندیل را بیرون آورده بمساح داد و پس از اینکه یهودیان ملتفت شدند و خواستند او را تعقیب کنند شبانه فرار کرد و بفرانسه رفت. یهودیان همدان وسیله دولت اقداماتی کرده و پیاریس مراجعه کردند ولی اقدامات بجائی نرسید اکنون قندیل مزبور که شاید محتوی آن ظرف طلائی بوده در موزه - های پاریس موجود است.

استر بمعنی ستاره است اسم فارسی آن هدهه میباشد استر در سال ۵۰ قبل از میلاد متولد شد و بطوریکه گفته شد اردشیر پس از وشنی او را برگزید مردخا در ۲۳۴۸ سال قبل متولد شده (اردشیر همان خشایار شاه است) مردخا عم استر و مردخا در ۲۰۷۲ سال قبل فوت نموده است. درباره بنای آرمگاه استر گفته اند در ۲۰۷۹ سال قبل ساخته شده گویند استر خبر فوت مردخای را در استر آباد مازندران میشنود و فوراً عازم همدان میشود و در شب ورود فوت میکند.

فرار داریوش پس از شکست و ورود او بهمدان در سال ۳۳۰ قبل از میلاد بوده. اقداماتی که در سنوات اخیر برای آبادی همدان شده یکی احداث میدان

بزرگی بنام میدان پهلوی است که شش خیابان اصلی از آن منشعب و بدامر شاهنشاه فقید رضاشاه کبیر وسیله مهندس فریش آلمانی بوده و اخیراً خیابانهائی بخیبانهای اصلی امتداد داده شده و نقشه چند خیابان کمر بندی و بلوارهائی در دست اقدام است باتوجهی که از طرف شاهنشاه آریامهر برای آبادی این شهر در نظر گرفته شده مخصوصاً باناسیس دانشگاه بوعلی که با همکاری دولت فرانسه تصویب گردیده و در سال ۵۳ افتتاح خواهد شد امید است این شهر تاریخی دوران عظمت خود را از سر گیرد. از تاسیسات اخیر همدان یکی سد شهناز است که در دهی بنام یالفان در جنوب شرقی شهر احداث و بالوله کشی و تصفیه آب مشروب دوثلث از خانه های شهر را تامین و انتظار دار دبا افزودن به ارتفاع آن و اضافه کردن تصفیه خانه دیگری آب مشروب تمام شهر تامین شود از گردشگاههای بسیار زیبا و سرسبز همدان یکی دره عباس آباد دیگری دره مراد بیک است که هر یک بیش از سه کیلومتر از شهر دور نمیشاند و برای کوهنوردان دو پناهگاه یکی در محل معروف به میدان میشان و یکی بنام پیش آهنگی در دره بالای گنجنامه ساخته شده که در تمام فصول کوهنوردان از آن استفاده میکنند یکی دیگر از تاسیسات سنوات اخیر کارخانه قند حکمتانه است که در ۱۶ کیلومتری شمال غربی شهر نزدیک جاده قزوین-تهران واقع و ظرفیت آن در سال یکصد هزار تن میباشد قالبیافی همدان از قدیم معروف و شهرت جهانی داشته و قسمتی از صادرات قالبی کشور را تامین میکند. صنعت سرامیک در بعضی دهات همدان معمول بوده و اخیراً با اقداماتی که از طرف شرکت لالچین بعمل آمده رنگ آمیزی و نقاشی آن تکمیل و جلب نظر مینماید بطوریکه سیاحان و مسافران خارجی و داخلی کشور در موقع آمدن بهمدان بهترین هدیه و ارمغانی که برای دوستان و آشنایان همراه میبرند ظروف لالچینی

همدانست (لالجینی نام یکی از دهات است و ظروف ساخت آنجا بنام ظروف لالجینی معروف شده)

شهر همدان باتوجه به آب و هوا و کوه و دره‌های سبز و زیبا مرکز شعر و ادب بوده و شامل نویسندگان معروفی مانند بدیع الزمان و مسعود سعدسلیمان که از شعرای ناسبی است که در سالهای ۴۵۱ تا ۴۹۲ میزیسته. کافی همدانی معاصر سلطای بن ملک‌شاه سلجوقی و عین‌القضاة و بدیع الزمان در آسمان ادبیات این شهر ستارگان درخشان بوده‌اند که چون شرح حال آنها باعث اطاله کلام خواهد بود تنها مختصری از مقام ادبی بدیع‌الزمانرا برای اطلاع خوانندگان محترم یادداشت مینماید.

بعدها از خلافت رشید و مسامون ادبیات رو بضعف نهاد و در اوایل تسلط سلسله دیلمی بواسطه توجه دو وزیر دانشمند ابن‌عمید و ابن‌عباد ادبیات فارسی جوانی خود را از سر گرفت ابوسعید خازن مهستی خوارزمی ثعالبی خوزی بدیعی زعفرانی ابن‌فارس و صد‌ها شاعر و نویسندگان دیگر در این عصر میزیسته اما سرآمد این ادبا ابوبکر خوارزمی است و مقام او ارجمندتر از آن بوده که کسی خود را هم‌پایه او داند پادشاهان و وزرا و امراء بمجالست او افتخار میکردند این مجد و عظمت برقرار بود تا جوانی از ناحیه همدان بر خاسته و با او بمناظره پرداخت پس از چند مراسم که در بین آنها رد و بدل میشود خوارزمی عجز خود را احساس و میدانرا برای همدانی خالی میکند و بعد از آن گوشه‌گیری اختیار و بالاخره هم از شدت نائز و خجالت دار فانی را وداع می‌گوید.

(بقیه دارد)